

"Zatwierdzam"

Warszawa dnia 26.03.1982 r. 187 108

26.03.82 v.
NACZELNIK WYDZIAŁU III-2
KOMENDY STOLECZNEJ MO W WARSZAWIE

Tajne Spec. Znacz.

Egz. poj.

A N A L I Z A

sprawy obiektowej kryptonim "ROCZNICA-II" nr. ewid. 32202.

Wydział III-2 KSMO w dniu 28.09.81r. uzyskał informację operacyjną, z której wynikało m. innymi, że powołane podczas obrad I Zjazdu Delegatów NSZZ "Solidarność" w Gdańsku tzw. ugrupowanie pn. "Klub Służby Niepodległości" wystąpiło z wnioskiem i inicjatywą zorganizowania w dniu 11.11.81r. uroczystości z okazji tzw. 63 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, których głównym akcentem miała być manifestacja o rozmiarach do tej pory nie spotykanych. Inicjatorem tych wszystkich działań był Wojciech ZIEMBIŃSKI i Antoni MACIAREWICZ /figuranci tu. Wydz./ współdziałający z Emilem MORGIEWICZEM, Bronisławem KOMOROWSKIM i Michałem WIĘCKOWSKIM jako przedstawicielami sekretariatu Klubu Służby Niepodległości. W dniu 17.10.81r. w siedzibie NSZZ "Solidarność" Region Mazowsze nastąpiło spotkanie grupy założycielskiej "Klubu...", gdzie postanowiono, że w 1981r. uroczystości z okazji 11 listopada rozpoczną się w Warszawie o godz. 18⁰⁰ odprawieniem uroczystej mszy w Katedrze św. Jana, po której zgromadzeni tworząc pochód wyruszą w kierunku Grobu Nieznanego Żołnierza, gdzie nastąpi złożenie wieńców, wygłoszone zostaną przemówienia i odbędzie się apel poległych. Przyjęto także treść odezwy pn. "Do Narodu Polskiego", która była kolportowana w okresie poprzedzającym uroczystości.

Z informacji operacyjnych uzyskiwanych systematycznie od tw, tw ps. "Tarcza", "Warszawski", "Marek Walicki" wynikało, że do organizowania uroczystości w dniu 11.11.81r. włączyły się grupy antysocjalistyczne jak: Konfederacja Polski Niepodległej, Robotniczy Ruch Narodowy, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Komitet Obrony Więzionych za Przekonania" oraz Niezależny Związek Studentów i NSZZ "Solidarność".

W dniu 4.11.81r. z inicjatywy Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania odbyło się w klubie studenckim SGGW-AR spotkanie przedstawicieli wszystkich grup antysocjalistycznych organizujących w/w uroczystość. Celem spotkania było skoordynowanie podejmowanych działań na rzecz obchodu rocznicy wszystkich z tym związanych spraw. W rezolucji przyjęto, że w dalszym ciągu realizować się będzie

założenia ustalone przez sekretariat Klubu Służby Niepodległości.

Konfederacja Polski Niepodległej i Robotniczy Ruch Narodowy zaplanowały, że w czasie pochodu nastąpi kolportaż ulotek, natomiast Komitet Obrony Więzionych za Przekonania zamierza iść w tym pochodzie pod transparentem pt. "Uwolnić więźniów politycznych".

Mając na uwadze, fakt że planowane uroczystości mogą być wykorzystane przez ugrupowania antysocjalistyczne do wrogich wystąpień i zakłócenia porządku publicznego Służba Bezpieczeństwa KSMO na bieżąco informowała o rozwoju sytuacji władze polityczne i administracyjne m.st. Warszawy. W związku z planowaną uroczystością Wydział III-2 KSMO założył sprawę obiektową krypt. "ROZHNICA-2", której celem było kontrola i ograniczanie rozmiarów przygotowywanej uroczystości oraz dokumentowanie zaistniałych w trakcie ich trwania wrogich faktów dla celów operacyjnych i procesowych. W ramach powyższej sprawy opracowano plan operacyjnego zabezpieczenia wymienionych uroczystości z uwzględnieniem koordynacji działań z poszczególnymi wydziałami Służby Bezpieczeństwa KSMO i Wojewódzkim Stanowiskiem Kierowania. W oparciu o ten plan jednostki opracowały szczegółowe plany działania na okres trwania tych uroczystości. Wojewódzkie Stanowisko Kierowania w ramach opracowanego na ten okres planu spowodowało wzmocnienie służb patrolowych w zagrożonych rejonach miasta oraz zabezpieczyło na czas trwania manifestacji bezpieczeństwo ruchu drogowego. Wydziały Służby Bezpieczeństwa KSMO przeprowadziły aktywne rozpoznanie sytuacji w rozpracowywanych środowiskach i na ochronianych obiektach poprzez sieć tw i inne środki pracy operacyjnej celem szczegółowej kontroli planów i zamierzeń organizatorów w zakresie przygotowywanych uroczystości oraz eliminowania wszelkiego rodzaju wrogich wystąpień szczególnie w uczelniach i podczas uroczystości kościelnych w dn. 11.11.1981r.

W wyniku stałego informowania władz m.st. Warszawy o rozwoju sytuacji związanej z organizacją obchodów 11 listopada I V-ce Prezydent m. st. Warszawy - St. Bielecki wezwał przedstawicieli Komitetu Obchodów celem przedstawienia stanowiska władz w sprawie przebiegu uroczystości. W wyniku tego spotkania S. JAWORSKI i W. ZIEMBIŃSKI jako przedstawiciele organizatorów i "Solidarności" zapewnili, że uroczystości odbędą się przy pełnym zabezpieczeniu spokoju i porządku oraz bez rozrzucania jakichkolwiek ulotek. W związku z tym "Solidarność" wyznaczyła służby porządkowe oznakowane opaskami z nazwą związku. Poinformowali, że w pochodzie będą tylko dwa transparenty tzn. "Nie może być Europy sprawiedliwej bez Polski niepodległej" i "Uwolnić więźniów politycznych". co spotkało się ze sprzeciwem przedstawicieli władz. S. JAWORSKI i W. ZIEMBIŃSKI zapewnili ponadto władze, że chcą zachować powagę uroczy-

stości i w związku z tym przestrzegli wszystkich organizatorów i organizacje biorące udział w pochodzie przed wystąpieniami o charakterze antypaństwowym, typowo propagandowych i wiecowych.

Przebieg uroczystości w dniu 11 listopada 1981r. był następujący. Uroczystości w Katedrze zostały poprzedzone mszą o godz 16⁰⁰ w kościele św.Klemensa przy ul.Karolkowej.Mszę celebrował bp. Zbigniew Kraszewski.Obecnych było około 800 osób w tym delegacje "Solidarności" z MZK,ZRK,ZM"Waryński" i ZBOWID.Część uczestników tej mszy po jej zakończeniu udało się na nabożeństwo do Katedry. O godz.18⁰⁰rozpoczęła się w Katedrze św.Jana uroczysta msza,którą celebrował bp.Jerzy Modzelewski i ks.Stefan Niedzielak.Biskup Modzelewski na wstępie intencji tej mszy zwrócił się do zebranych z prośbą aby mająca się odbyć po nabożeństwie manifestacja przebiegała w nastroju skupienia,powagi i spokoju.Kazanie wygłosił ks.S.Niedzielak,które miało charakter religijny,odwoływało się do strony moralnej i etyki chrześcijańskiej ,nie zawierało akcentów politycznych. W trakcie mszy w okolicach Katedry stwierdzono sprzedaż zdjęć J.Piłsudskiego,orzeków Piłsudskiego oraz pism pn."Robotnik Polski", -Robotniczego Ruchu Narodowego, "Śpiewniczki pieśni patriotycznych", "Śpiewniczki pieśni Polskich",brozura "Listopad 1918" wydawnictwa -Krąg W-wa,ulotki "Prowokacja" podpisane przez Bolesława NIEKLA-SZEWSKIEGO zam.Czystochleb, "Oświadczenie"-KPN,ulotki pn."Konfederujmy się Polacy" -Kierownictwa Akcji Bieżącej Okręg Toruń,"Gazeta Młodego Konfederata",ulotki Młodzież Konfederacji Polski Niepodległej nawołujące do uwolnienia przywódców KPN,plakietki "11 listopada 1918-odzyskanie niepodległości".Po zakończeniu nabożeństwa odśpiewano "Boże coś Polskę" zmieniając tekst zakończenia na " ojczyznę wolną racz nam zwrócić panie".

W trakcie mszy w miejscu gdzie miał się tworzyć pochód zaczęła formować się służba porządkowa.W miejscu tym już podczas mszy zaczęły się tworzyć dwudziestoosobowe grupy osób,które posiadały zwinięte flagi i transparenty.O godz 18⁴⁰przy Katedrze i na Placu Zamkowym znajdowało się około 20 tys.osób,które były instruuwane i kierowane przez tuby nagłaśniające .Organizatorzy przedstawili też w tym czasie zebrany ludziami informacje na temat obchodów 63 rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę.O godz 19⁰⁰ruszył pochód w następującym porządku :

- czołówka pochodu złożona z harcerzy .Wśród nich szli harcerze "czarnej jedyńki" z werblami ,grupa ta była złożona z około 500 osób
- jako następni szli kombatanci AK z transparentem "Armia Krajowa" /ok.300 osób/

- delegacja NSZZ "Solidarność" Region Mazowsze z transparentem "Region Mazowsze Solidarność", niesiono wieniec. Wśród niosących rozpoznano Janusza ONYSZKIEWICZA, Zb. BUJAKA i Seweryna JAWORSKIEGO.
- następnie przeszły kolejne delegacje NSZZ "Solidarność" warszawskich zakładów pracy: huty "Warszawa", FSO, Polmozbyt, delegacja "Solidarności" z Makowa Mazowieckiego. Liczbę osób idącą pod egidą "Solidarności" oceniono na około 8 tys. osób.
- po przejściu kolumny "Solidarności" przeszła kilkudziesięcio osobowa grupa pod transparentem "Ruch Młodej Polski"
- następnie grupa kilkunastu osób pod transparentem "Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela".
- grupa manifestująca pod transparentem Konfederacji Polski Niepodległej. Najpierw 3 gurników w strojach galowych z opaskami na rękawach KPN, potem samotnie M. MOCZULSKA z wiązką kwiatów i następnie poszczególne oddziały KPN z obszaru Warszawa Centralna, Radom, Łódź, Siedlece, Płock, Toruń, Grudziądz. W sumie stwierdzono 12 transparentów. Pod tymi transparentami szło około 2 tys. osób.
- następnie przeszły grupy osób pod transparentem "Katyń 1940", "Komitet Budowy Pomnika Katyńskiego", "Komitet Obrony Więzionych za Przekonania", "Uwolnić więźniów politycznych"
- ponadto stwierdzono, że w pochodzie przeszła grupa osób pod transparentem "Konfederacja Polski Niepodległej" - Robotniczy Ruch Narodowy z Waldemarem DZIUMAKIEM na czele. Wśród osób biorących udział w pochodzie większość posiadała znaczki KPN, opaski z napisem KPN lub biało-czerwone flagi.

Przejścia poszczególnych kolumn nagradzane były przez licznie zgromadzone osoby oklaskami, których najwięcej było przy przejściu kolumny "Solidarności" region Mazowsze oraz Konfederacji Polski Niepodległej z M. MOCZULSKĄ na czele.

Około godz 20⁰⁰ czoło kolumn biorących udział w pochodzie dotarło do Grobu Nieznanego Żołnierza, gdzie nastąpiła ceremonia składania wieńców w liczbie kilkudziesięciu w kolejności przez organizatorów uprzednio ustalonej tj. organizacje, delegacje zakł. pracy, nielegalne ugrupowania antysocjalistyczne. Po złożeniu wieńców zebrani odśpiewali "Warszawiankę". Następnie W. ZIEMBIŃSKI odczytał Apel Poległych przy dźwięku harcerek werbli. Po wystąpieniu W. ZIEMBIŃSKIEGO wygłosił modlitwę ks. St. MAŁKOWSKI. Następnie głos zabierali: S. JAWORSKI - czł. KK "Solidarność", A. SZOMAŃSKI - działacz KPN odczytał tekst uroczystego przemówienia opracowanego przez L. MOCZULSKIEGO w więzieniu, R. MARSZAŁEK - działacz NZZ SGGW-AR, J. STRZESZEWSKI - Niezależny Związek Młodzieży "KRAJ", przedstawiciel Federacji Związku Młodzieży Szkolnej. Przemówienia zakończył W. ZIEMBIŃSKI odczytaniem

odezwy Komitetu Organizacyjnego Obchody 11 Listopada pn. "Do ludu Warszawy". Około godz. 22⁰⁰ zebrani rozeszli się.

W uroczystościach w szczytowym momencie brało udział około 30 tys. osób. Wyróżniały się zdecydowanie dwie grupy "Solidarności" która dominowała w obchodach oraz KPN, która była najliczniejsza i najlepiej zorganizowana z pośród ugrupowań antysocjalistycznych. Z obserwacji wynikało, że obchody te spotkały się z pozytywnymi ocenami osób zgromadzonych na trasie pochodu i na Placu Zwycięstwa.

Przebieg uroczystości był filmowany przez Wytwórnę Filmów Dokumentalnych oraz przez telewizję CBS, NBC, ITM i ekipę filmowców z RFN. W momencie poprzedzającym wejście pochodu na Plac Zwycięstwa ok. godz. 19²⁰ doszło do wymiany zdań między grupą członków Zjednoczenia Patriotycznego "Grunwald", którzy składali wieńce a "Solidarności". Fakt bytności członków "Grunwaldu" został podany do publicznej wiadomości jak również skierowano apel do uczestników pochodu przestrzegający przed przyjmowaniem ulotek, które rzekomo miały być kolportowane przez "Grunwald". Ustalono, że osobą prowadzącą uroczystości pod GNŻ był członek sekretariatu KSN - Bronisław KOMOROWSKI. Ponadto zebranych na Placu Zwycięstwa poinformowano, że dokonano kolportażu ulotek podszywających się pod Klub Służby Niepodległości od czego ugrupowanie to całkowicie się odcina.

W związku z obchodami 63 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w Warszawie odbyła się premiera sztuki "O poprawie Rzeczypospolitej" podczas, której incydentów nie odnotowano. Zapowiadany na dzień 11.11.81r. koncert w Filharmonii Narodowej decyzją Min. Kult. i Sztuki został odwołany. Na warszawskich cmentarzach nie stwierdzono faktów organizowania prowokacyjnych uroczystości. Pomnik Orłat Lwowski i kwatery żołnierzy poległych w 1920 r., grub Rydza-Śmigłego były skromnie udekorowane flagami narodowymi. Ujawniono plakat formatu A-3 przy symbolicznej mogile Armii Krajowej o treści "Symboliczna mogiła żołnierzy i oficerów Armii Krajowej pomordowanych w latach 1944-56" wykonany flamastrami koloru czarnego ze znakiem Polski Walczącej. Na terenie stołecznego woj. w Wołominie w kościele MB Częstochowskiej o godz. 18⁰⁰ odbyło się nabożeństwo poświęcone rocznicy odzyskania niepodległości. Kazanie wygłosił ks. Jan Sikora w duchu patriotycznym ale bez wrogich akcentów. Po mszy zorganizowano pochód pod pomnik "obrońców Ojczyzny", w którym udział wzięło około 1500 osób. Wrogich wystąpień nie stwierdzono.

Program obchodów święta niepodległości 11 listopada 1981r. w Warszawie przewidywał również zorganizowanie 2-ch sesji naukowych w dn. 14 i 15 listopada na Uniwersytecie Warszawskim gdzie prelegentami mieli być :

Jerzy ŁOJEK, Adolf JUZWENKO, St. SZCZUKA, A. MACIEREWICZ, S. KUROWSKI, St. KRUKOWSKI. Nie doszło jednak do tych prelekcji z uwagi na fakt, iż w tym czasie na UW trwał strajk okupacyjny dla poparcia żądań studentów WSI w Radomiu. Komitet Strajkowy UW nie wyraził zgody na odbycie sesji na terenie UW. Powyższa decyzja została krytycznie oceniona przez Komitet Obchodów 11 listopada i Klub Służby Niepodległości. Dzięki staraniom W. ZIEMBIŃSKIEGO udało się w sali konferencyjnej NSZZ "Solidarność" region Mazowsze zorganizować namiastkę tej sesji. Obecnych było około 200 osób, salę udekorowano portretami J. Piłsudskiego, zawieszono duży transparent z napisem "Klub Służby Niepodległości". Prelekcje wygłoszali prof. J. Łojek - "Idea niepodległości w okresie zaborów", Adolf Iuzwenko - "Program Federacyjny J. Piłsudskiego", St. SZCZUKA - "Realizacja zasady zwierzchnictwa narodu w konstytucji marcowej".

W N I O S K I

- założenie sprawy obiektywnej na powyższy fakt /wystąpienia grup antysocjalistycznych/ było zasadne pozwoliło podejmować przeciwdziałania przez Służbę Bezpieczeństwa w stosunku do tych grup.
- pozwoliło na dokumentowanie wrogich faktów zaistniałych w czasie odbywanych uroczystości dla celów operacyjnych i procesowych
- pozwoliło głęboko rozpoznać metody jakimi posługiwały się poszczególne osoby w prowadzeniu antysocjalistycznej działalności.
- pozwoliło w dużym stopniu ograniczyć zamierzenia organizatorów omawianej imprezy.

Wyk. w 1 egz.

Opr. RG/VI

Insp. Wydziału III-2 KSMO

sierż R. Górski